

Sygn. akt *IV U 698/13*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Selwa

Protokolant: st. sekr. sądowy Katarzyna Pokrzywa

po rozpoznaniu w dniu 16 lipca 2013 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku **E. D., G. J., E. K., S. R.**

i K. S.

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o **wyrównanie emerytury**

na skutek odwołań:

E. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 22.03.2013r. znak (...)

G. J. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 21.03.2013r. znak (...)

E. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 12.03.2013r. znak (...)

S. R. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 26.03.2013r. znak (...)

i K. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia

21.03.2013 r. znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 12.03.2013r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni E. K. prawo do wypłaty emerytury za okres od dnia 1 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności świadczenia od poszczególnych dat wymagalności do dnia zapłaty,

II. oddala odwołania wnioskodawczyń E. D., G. J., S. R. i K. S.-

Sygn. akt IV U 698/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 16 lipca 2013r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z dnia 22.03.2013r. znak (...) odmówił wnioskodawczyni E. D. uchylenia własnej decyzji, na podstawie której zawiesił wypłatę na jej rzecz emerytury od dnia 01.10.2011r. W uzasadnieniu ZUS wskazał, że wznowił wypłatę emerytury należnej wnioskodawczyni od dnia 22.11.2012r. tj. od dnia wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego K2/12 z dnia 13.11.2012r. oraz w oparciu o powołane orzeczenie

Trybunału Konstytucyjnego i przepis art. 190 ust. 3 Konstytucji RP, zgodnie z którym orzeczenie Trybunału wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i z tym dniem następuje utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego, którego dotyczy orzeczenie. Przedmiotowe orzeczenie zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw 2012 poz. 1285 w dniu 22.11.2012r. W ocenie organu rentowego brak jest podstaw do wyrównania świadczenia za okres od dnia 01.10.2011r. do dnia 21.11.2012r.

Decyzje o tożsamej treści zostały wydane przez ZUS w stosunku do wnioskodawczyni G. J. w dniu 21.03.2013r. znak (...), wnioskodawczyni E. K. w dniu 12.03.2013r. znak (...) wnioskodawczyni S. R. w dniu 26.03.2013r. znak (...) oraz w stosunku do wnioskodawczyni K. S. w dniu 21.03.2013r. znak (...)

Od powyższych decyzji każda z wymienionych wnioskodawczyń złożyła odwołanie, wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i wypłatę emerytury za okres od dnia 01.10.2011r. do dnia 21.11.2012r. wraz z odsetkami za okres w którym wypłata świadczenia była wstrzymana do dnia zapłaty. Wnioskodawczynie argumentowały, że wobec treści przedmiotowego wyroku Trybunału Konstytucyjnego brak było podstawy do zawieszenia wypłaty należnego świadczenia i obecnie organ rentowy winien wyrównać emerytury za wymieniony okres.

W odpowiedziach na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie. W uzasadnieniach organ rentowy wskazał, że przedmiotowe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. sygn. akt 2 K/12 ma zastosowanie do sytuacji wnioskodawczyni, przy czym Trybunał Konstytucyjny nie przewidział w swoim orzeczeniu jego wstecznego skutku – konieczności przywrócenia prawa do zawieszonych świadczeń z jego wypłatą od początku - od dnia 01.10.2011r. natomiast co do zasady, zgodnie z art. 190 Konstytucji RP, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego obowiązują od dnia ich ogłoszenia w publikatorze, w którym został ogłoszony akt prawny uznany następnie za niezgodny z Konstytucją. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. sygn. akt K 2/12 został ogłoszony w Dz. U. z dnia 22.11.2012r. i od tej daty należy uwzględniać skutki prawne, jakie wywołało w zakresie sytuacji prawnej emerytów, których dotyczy, a zatem wnioskodawczyni wznowiono wypłatę emerytury za okres od dnia 22.11.2012r. Z powyższych względów nie zasługuje na uwzględnienie żądanie wypłaty emerytury za okres od 01.10.2011r. do 21.11.2012r. Również żądanie odsetek nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż odsetki są należne jedynie wówczas, gdy nastąpiło opóźnienie w wypłacie świadczenia i to z przyczyn, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność. Podkreślono, iż okoliczność, że w listopadzie 2012r. Trybunał Konstytucyjny uznał przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, na podstawie którego wstrzymano wypłatę emerytury dla wnioskodawczyni za niekonstytucyjny, nie może skutkować przypisaniem organowi odpowiedzialności za niewypłacenie emerytury w okresie, w którym obowiązywało domniemanie konstytucyjności tego przepisu, stanowiącego element obowiązującego porządku prawnego, którym organ rentowy był związany a zatem stosował go podobnie jak czyniły to również Sądy.

Jednostkowe odwołania wnioskodawczyń E. D., G. J., E. K., S. R. i K. S. na podstawie art. 219 kpc zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia zarządzeniem z dnia 09.05.2013r.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał wnioskodawczyni E. D. prawo do emerytury od dnia 01.08.2007r. i jednocześnie ZUS zawiesił wypłatę świadczenia na podstawie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, z powodu pozostawania przez uprawnioną w stosunku pracy u pracodawcy, u którego była zatrudniona bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury, bez rozwiązania stosunku pracy. Następnie, wobec uchylecia przepisu art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, organ rentowy od dnia 01.06.2009r. podjął wypłatę emerytury. Decyzją z dnia 16.09.2011 r. organ rentowy wstrzymał wypłatę świadczenia na rzecz E. D. od dnia 1 października 2011 r., z uwagi na pozostawanie w stosunku pracy, powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726). Tej decyzji wnioskodawczyni nie kwestionowała. W dniu 27.11.2012r. wnioskodawczyni złożyła w ZUS wniosek o wznowienie wypłaty emerytury w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. oraz o wypłatę należnych świadczeń od 01.10.2011r. i ZUS wydał

decyzję, którą podjął wypłatę emerytury od dnia 22.11.2012r. a w dniu 22.03.2013r. decyzję będącą przedmiotem zaskarżenia.

2.Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał wnioskodawczyni G. J. prawo do emerytury od dnia 01.10.2003r. Decyzją z dnia 03.10.2011 r. organ rentowy wstrzymał wypłatę świadczenia na rzecz G. J. od dnia 1 października 2011 r., z uwagi na pozostawanie w stosunku pracy, powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726). Tej decyzji wnioskodawczyni nie kwestionowała. W dniu 26.11.2012r. wnioskodawczyni złożyła w ZUS wniosek o wznowienie wypłaty emerytury w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. oraz o wypłatę należnych świadczeń od 01.10.2011r. i ZUS wydał decyzję, którą podjął wypłatę emerytury od dnia 22.11.2012r. a w dniu 21.03.2013r. decyzję będącą przedmiotem zaskarżenia.

3.Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał wnioskodawczyni S. R. prawo do emerytury od dnia 01.02.2004r. i jednocześnie ZUS zawiesił wypłatę świadczenia na podstawie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, z powodu pozostawania przez uprawnioną w stosunku pracy u pracodawcy, u którego była zatrudniona bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury, bez rozwiązania stosunku pracy. Następnie, wobec uchylecia przepisu art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, organ rentowy od dnia 01.03.2009r. podjął wypłatę emerytury. Decyzją z dnia 12.10.2011 r. organ rentowy wstrzymał wypłatę świadczenia na rzecz S. R. od dnia 1 października 2011 r., z uwagi na pozostawanie w stosunku pracy, powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726). Tej decyzji wnioskodawczyni nie kwestionowała. W dniu 29.11.2012r. wnioskodawczyni złożyła w ZUS wniosek o wznowienie wypłaty emerytury w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. oraz o wypłatę należnych świadczeń od 01.10.2011r. i ZUS wydał decyzję, którą podjął wypłatę emerytury od dnia 22.11.2012r. a w dniu 26.03.2013r. decyzję będącą przedmiotem zaskarżenia.

4.Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał wnioskodawczyni K. S. prawo do emerytury od dnia 01.12.2006r. i jednocześnie ZUS zawiesił wypłatę świadczenia na podstawie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, z powodu pozostawania przez uprawnioną w stosunku pracy u pracodawcy, u którego była zatrudniona bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury, bez rozwiązania stosunku pracy. Następnie, decyzją z dnia 27.08.2009r. przeliczono wnioskodawczyni wysokość świadczenia ale nadal wypłata świadczenia była zawieszona z uwagi na wysokość przychodu uzyskiwanego przez wnioskodawczynię. Organ rentowy podjął wypłatę emerytury od dnia 01.03.2010r. Decyzją z dnia 03.10.2011 r. organ rentowy wstrzymał wypłatę świadczenia na rzecz K. S. od dnia 1 października 2011 r., z uwagi na pozostawanie w stosunku pracy, powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726). Tej decyzji wnioskodawczyni nie kwestionowała. W dniu 06.12.2012r. wnioskodawczyni złożyła w ZUS wniosek o wznowienie wypłaty emerytury w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. oraz o wypłatę należnych świadczeń od 01.10.2011r. i ZUS wydał decyzję, którą podjął wypłatę emerytury od dnia 22.11.2012r. a w dniu 21.03.2013r. decyzję będącą przedmiotem zaskarżenia.

5.Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał wnioskodawczyni E. K. prawo do emerytury od dnia 01.03.2010r. Decyzją z dnia 12.10.2011 r. organ rentowy wstrzymał wypłatę świadczenia na rzecz E. K. od dnia 1 października 2011 r., z uwagi na pozostawanie w stosunku pracy, powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726). Tej decyzji wnioskodawczyni nie kwestionowała. W dniu 28.11.2012r. wnioskodawczyni złożyła w ZUS wniosek o wznowienie wypłaty emerytury w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. oraz o wypłatę należnych świadczeń od

01.10.2011r. wraz z odsetkami i ZUS wydał decyzję, którą podjął wypłatę emerytury od dnia 22.11.2012r. a w dniu 12.03.2013r. decyzję będącą przedmiotem zaskarżenia.

Powyższe ustalenia wynikają z dokumentacji zalegającej w aktach organu rentowego.

Nie ulega wątpliwości, że organ rentowy wydając decyzję wstrzymującą wypłatę na rzecz wnioskodawczyni emerytury od dnia 01.10.2011r. opierał się na podstawie wynikającej z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw i art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wyrokiem z dnia 13.11.2012r. sygn. akt K 2/12 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt. 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Wczytując się w treść uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. należy jednoznacznie wskazać, że podstawowy problem w rozpatrywanej przez Trybunał sprawie dotyczył oceny czy ustawodawca, rozciągając obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji prawa do emerytury - na osoby, które skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od dnia 08.01.2009 r. do dnia 31.12.2010 r., nie naruszył zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. Odwołując się do zmieniających się przepisów regulujących prawo do emerytury w zreformowanym systemie emerytalnym tj. po dniu 01.01.1999r., w tym w szczególności dotyczących zawieszenia świadczenia emerytalnego oraz zmian treści ryzyka emerytalnego w polskim systemie ubezpieczeń Trybunał zwrócił uwagę, że jedynie w okresie od dnia 08.01.2009 r. do dnia 31.12.2010 r. treścią ryzyka emerytalnego było wyłącznie osiągnięcie wieku emerytalnego oraz odpowiedniego stażu, a realizacja świadczenia następowała niezależnie od dalszego zatrudnienia. Trybunał podkreślił, że zasada ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa związana jest z bezpieczeństwem prawnym jednostki. Przejawia się w takim stanowieniu i stosowaniu prawa przez państwo, by nie stawało się ono "pułapką" dla obywatela i by mógł on układać swoje sprawy w zaufaniu, że nie naraża się na skutki, których nie był w stanie przewidzieć w momencie podejmowania decyzji i działań oraz w przekonaniu, że jego działania będą także później uznawane przez porządek prawny. Trybunał uznał, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. spowodowało, że osoby, które skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od dnia 08.01.2009 r. do dnia 31.12.2010 r., zostały objęte nową, mniej korzystną dla nich treścią ryzyka emerytalnego, co naruszyło konstytucyjną zasadę zaufania obywateli do państwa.

Powyższe rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego nie znajduje więc zastosowania do emerytów, którzy mieli prawo do emerytury ustalone decyzją organu rentowego przed dniem 08.01.2009 r., tj. w stanie prawnym, w którym obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, będący w swej treści odpowiednikiem aktualnie obowiązującego art. 103a ustawy emerytalnej. Przepis ten stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał ją bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Jak wynika poczynionych w sprawie a bezspornych ustaleń wnioskodawczyni E. D., G. J., S. R. i K. S. nabyły prawo do świadczenia emerytalnego w okresie, w którym nie było możliwości, - podobnie jak poczynając od dnia 01.01.2011r. - pobierania tego świadczenia bez rozwiązania stosunku pracy z ostatnim pracodawcą, na rzecz którego ubezpieczony wykonywał zatrudnienie po wydaniu decyzji ustalającej prawo do emerytury. Dlatego też wypłata emerytur dla w/w wnioskodawczyń została zawieszona, a podjęcie wypłaty mogło nastąpić dopiero po dacie 08.01.2009 r., w

związku z uchyleniem przepisu art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a co za tym idzie, wniosku o podjęcie wypłaty emerytury bez potrzeby rozwiązywania stosunku pracy. Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę, że wypowiedział się w już w kwestii zgodności z Konstytucją przepisu art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, obowiązującego od dnia 01.07.2000 r. do dnia 07. (...), na podstawie którego zawieszono wnioskodawczyniom E. D., G. J., S. R. i K. S. prawo do świadczenia emerytalnego w okresie bezpośrednio po przyznaniu prawa do emerytury. W wyroku z dnia 7 lutego 2006 r. (SK 45/04, OTKA 2006, Nr 2, poz. 15) Trybunał uznał, że przepis ten jest zgodny z Konstytucją, nie narusza zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, zasady niedziałania prawa wstecz, zasady ochrony praw nabytych, czy obowiązku wprowadzania zmian do systemu prawnego z zachowaniem odpowiedniego *vacatio legis*. Trybunał przypomniał, że ustawodawca ma prawo uzależnić podjęcie wypłaty emerytury od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy, a rozwiązanie to nie narusza zasady równości. Konstytucja nie zawiera nakazu zagwarantowania świadczeń emerytalnych osobom kontynuującym działalność zawodową. Emerytura jest w założeniu świadczeniem, które zastępuje, a nie uzupełnia wynagrodzenie ze stosunku pracy i do jej istoty należy zapewnienie środków utrzymania w razie zaprzestania pracy, w związku z osiągnięciem określonego wieku. W tym kontekście rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą stanowi cechę istotną, uzasadniającą efektywne korzystanie z prawa do świadczeń emerytalnych.

Odnosząc się więc do powołanego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. należy jednoznacznie wskazać, że tylko osoby, które w okresie od dnia 08.01.2009r. do dnia 31.12.2010r. nabyły i zrealizowały prawo do emerytury bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywały zatrudnienie bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, mają prawo do dalszej wypłaty emerytury od dnia 01.10.2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Powyższe oznacza, że art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS – który jednak nie został usunięty z porządku prawnego - znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w dniu jego wejścia w życie i później, tj. po dniu 01.01.2011 r., ale również do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 08.01.2009r.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyrokach z dnia 27.03.2013r. i z dnia 16.04.2013r. (sygn. akt III AUa 212/13 i sygn. akt III AUa 299/13 – publikowane w Portalu Orzeczeń Sądów Powszechnych dostępnej pod adresem <http://orzeczenia.ms.gov.pl>) w stosunku do ubezpieczonych którzy nabyli prawo do emerytury w dniu 01.01.2011 r. i później oraz przed dniem 08.01.2009r. ustawodawca nie wprowadził "nowej" treści ryzyka emerytalnego, skoro wymóg rozwiązania stosunku pracy był dla nich "starym" ryzykiem, obowiązującym w momencie podejmowania decyzji o wystąpieniu o emeryturę. Zatem tej grupie emerytów możliwe było zawieszenie wypłaty emerytur poczynając od dnia 01.10.2011r. Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 04.06.2013r. (sygn. akt III AUa 199/13 publikowane w Portalu Orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie Powszechnych dostępnej pod adresem <http://orzeczenia.rzeszow.sa.gov.pl>).

Skoro wnioskodawczyni E. D., G. J., S. R. i K. S. nabyły prawo do świadczenia emerytalnego w okresie przed dniem 08.01.2009r. to nie ma do ich sytuacji zastosowania wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r., na który powołują się w swych odwołaniach.

Wobec powyższego w stosunku do tych wnioskodawczyń zawieszenie wypłaty świadczeń emerytalnych od dnia 01.10.2011r. miało oparcie w obowiązujących przepisach i ich odwołania jako bezpodstawne zostały oddalone aczkolwiek z zupełnie innych motywów niż te którymi kierował się organ rentowy uzasadniając zaskarżone decyzje.

Uzasadnione natomiast okazało się odwołanie wnioskodawczyni E. K., która nabyła prawo do emerytury od dnia 01.03.2010r. zaś stanowiska organu rentowego prezentowanego w zaskarżonej decyzji i odpowiedzi na odwołanie nie sposób podzielić.

W zakresie oceny skutków orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego Sąd Okręgowy w Rzeszowie podziela stanowisko zakładające, że orzeczenie Trybunału ma skutek wsteczny, czyli usuwa zakwestionowaną normę prawną w zasadzie od chwili jej wejścia do systemu prawnego. Pogląd ten prowadzi do powstania fikcji prawnej, że danej normy nigdy w systemie prawnym nie było, co umożliwia wzruszanie czynności dokonanych na jej podstawie. Nie ulega wątpliwości,

że przepis uznany za niekonstytucyjny ma ten charakter od dnia jego wydania, zaś Trybunał Konstytucyjny jedynie ten fakt stwierdza.

W piśmiennictwie podkreślono, że pojęcia obowiązywania aktu prawnego nie powinno się utożsamiać zawsze z obowiązkiem jego stosowania (por. J. Trzcíński glosa do wyroku TK z 23.10.2007r., P 10/07, ZNSA 2008r. Nr 1, a także R. Hauser, J. Trzcíński, Prawotwórcze znaczenie orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego, Wyd. Lexis Nexis, 2008r., str. 70). Należy zwrócić uwagę, że w kwestii powyższej dość jednolite i przekonujące stanowisko zajmuje Sąd Najwyższy, opierając się na odróżnieniu mocy obowiązującej aktu jako instytucji z jednej strony ze sfery tworzenia prawa i z drugiej ze sfery stosowania prawa. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24.01.2006r. (I PK 116/05 OSNAP 2006/23-24/353) zgodnie z art. 190 ust. 3 Konstytucji orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, (...) akt normatywny uznany za niekonstytucyjny traci moc obowiązującą jedynie na przyszłość, ale (...) nie oznacza to jednak, że do tego momentu akt ten powinien być bez zastrzeżeń stosowany do stanów faktycznych powstałych przed ogłoszeniem orzeczenia lub innym terminem ustalonym przez Trybunał. Analogiczne poglądy co do tego, że uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis nie może być stosowany przez sądy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału oraz sprzed innej daty utraty mocy obowiązującej niekonstytucyjnego przepisu wskazanej przez Trybunał, zostały zaprezentowane także w innych orzeczeniach SN - postanowienie z dnia 7 grudnia 2000 r. (III ZP 27/00, OSNAPiUS 2001/10/331), wyrok z dnia 5 września 2001 r. (II UKN 542/00, OSNP 2003/11/276), z dnia 12 czerwca 2002 r. (II UKN 419/01, OSNAPiUS 2002/23/580), z dnia 27 września 2002 r. (II UKN 581/01, OSNAPiUS 2002/ 23/581), z dnia 18 grudnia 2002 r. (I PKN 668/01, OSNP 2004/3/47) oraz przez NSA W-wa w wyroku z dnia 23.02.2006r. (II OSK 1403/05, Wokanda 2006/5/35) i w wyroku z dnia 22 września 2009 r. (I OSK (...), LEX nr 1217997)

Podobnie i jednolicie wypowiada się Sąd Apelacyjny w Lublinie w sprawach zapadłych na tle omawianego w niniejszej sprawie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. przyjmując, że w świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że przepis ten nie może być stosowany, poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu. – wyroki z dnia 16.01.2013r. (III AUa 1079/12, LEX nr 1264372), z dnia 24.01.2013r. (III AUa 1083/13, LEX nr 1254422), z dnia 30.01.2013r. (III AUa 1118/12, LEX nr 1267386), z dnia 20.02.2013r. (III AUa 1121/12, LEX nr 1280625) oraz z dnia 21.02.2013r. (III AUa 41/13, LEX nr 1280645). Również Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 13.02.2013r. (sygn. akt III AUa 1103/12, nie publ.) przyjął, że sprzeczność decyzji z porządkiem konstytucyjnym wymaga wyeliminowania jej z obrotu prawnego jako niedopuszczalnej i obiektywnie bezprzedmiotowej a skutkiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest nakaz przywrócenia stanu konstytucyjności.

Z treści powołanych orzeczeń należy wywieść najistotniejszy w niniejszej sprawie wniosek, że przepis uznany za sprzeczny z Konstytucją właśnie ze względu na swoją niekonstytucyjność i to istniejącą od początku uchwalenia - nie może być w konkretnych sprawach stosowany i w konsekwencji koniecznym jest usunięcie skutków niekonstytucyjnego przepisu.

Skoro w przedmiotowej sprawie wstrzymanie od dnia 01.10.2011r. wypłaty emerytury wnioskodawczyni E. K. nastąpiło na podstawie przepisu, co do którego Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją, to należy stwierdzić, iż przepis ten był niekonstytucyjny od samego początku jego obowiązywania. Konsekwencją natomiast uznania przepisu za niekonstytucyjny w dacie jego stosowania przez organ jest ustalenie, że poddane kontroli w niniejszej sprawie czynności organu rentowego, zostały podjęte z naruszeniem prawa i to naruszenie należy uznać za błąd organu rentowego.

Istotnie, jak wskazał ZUS zgodnie z art. 135 ust. 1 ustawy emerytalno - rentowej w razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, wypłatę wznawia się od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano z urzędu decyzję o jej wznowieniu.

Przy czym stosownie do art. 135 ust. 3 jeżeli wstrzymanie wypłaty świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, wypłatę wznowia się poczynając od miesiąca, w którym je wstrzymano, jednak za okres nie dłuższy niż 3 lata poprzedzające bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano decyzję z urzędu o jej wznowieniu.

Odnosząc się do kwestii błędu organu rentowego należy podkreślić, że w orzecznictwie błąd ten rozumiany jest bardzo szeroko i nie ulega wątpliwości, że termin "błąd" użyty w powołanym przepisie ustawy o emeryturach i rentach z FUS ma odmienne znaczenie niż w przepisach prawa cywilnego (art. 84-86 k.c.). Błąd w rozumieniu ustawy emerytalnej jest błędem co do okoliczności i błąd ten oznacza wadliwość decyzji organu rentowego, jej obiektywną błędność. Taka obiektywna błędność decyzji występuje w niniejszej sprawie.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do uchwały 7 sędziów z dnia 12 stycznia 1995 r. (II UZP 28/94 , OSNP 1995/19/242) koncepcja obiektywnej błędności decyzji znajduje oparcie zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie dotyczącym błędu organu rentowego. Wskazano, że już pod rządami ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6), błąd organu rentowego określony w art. 75 ust. 2, był interpretowany szeroko czego przykładem jest treść wyroku Trybunału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15 listopada 1972 r. III TR 1312/73 (Orzecznictwo Trybunału Ubezpieczeń Społecznych 1974 r. poz. 8) , w którym stwierdzono, że np. "jeżeli organ rentowy ustalił wysokość świadczeń rentowych w kwocie niższej od należnej wskutek błędnych informacji uspołecznionego zakładu pracy, za którego pośrednictwem pracownik zgłosił wniosek, ustalenie to należy uznać za wynik błędu również organu rentowego i podwyższyć świadczenie od daty powstania prawa, jednakże za okres nie dłuższy niż 3-letni, liczony od złożenia wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy".

Użycie w tezie omawianego wyroku określenia, iż niższą wysokość świadczeń należy uznać również za błąd organu rentowego jest równoznaczne z przyjęciem "obiektywnej błędności decyzji". Dodano, że analogiczne orzeczenia zapadły również pod rządami ustawy z dnia 14.12.1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) np. w wyroku z dnia 8 grudnia 1988 r. II URN 224/88 (OSNCP 1991 z. 2-3 poz. 31) Sąd Najwyższy stwierdził, że: "niepodanie przez zakład pracy w zaświadczeniu o wynagrodzeniu wartości nieodpłatnego wyżywienia otrzymywanego przez nauczyciela na skutek błędnej wykładni art. 88 ust. 2 Karty Nauczyciela stosowanej przez organy rentowe, należy zakwalifikować jako błąd organu rentowego w rozumieniu art. 101 ust. 1 pkt 2 ustawy o z.e.p.". Zasadnym jest powtórzenie za Sądem Najwyższym, że błąd organu rentowego oznacza "każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania samego organu rentowego czy też rezultatem niewłaściwych działań pracodawców albo wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów", w tym także naruszenia prawa wskutek niewłaściwej wykładni obowiązujących przepisów (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1997 r., III ZP 40/97, OSNAPiUS 1998 nr 14, poz. 429). W zasadzie praktyka ta była akceptowana przez doktrynę.

Obecna ustawa emerytalno – rentowa nie definiuje co należy rozumieć jako „ błąd organu” przy czym odpowiedź na to pytanie udziela wyżej powołane orzecznictwo sądów , które wobec brzmienia analogicznych przepisów niewątpliwie zachowało nadal aktualność. Nie ma więc żadnych powodów do zmiany ukształtowanego na gruncie poprzednio obowiązujących przepisów poglądu w tej materii. W szczególności nie mogą być argumentem przemawiającym za zawężeniem pojęcia błędu organu rentowego błędy wynikające z jakości stanowionego prawa czy mówiąc wprost stanowienie prawa sprzecznego z aktem nadrzędnym jakim jest Konstytucja RP. W każdym systemie prawa są (i zawsze były) przepisy, które wymagały wykładni, a jej reguły są jednolite i powinny być znane zarówno stanowiącym jak i stosującym prawo. W konkurencji dwu dóbr - ochrony Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i ochrony ubezpieczonych - pierwszeństwo trzeba przyznać tym drugim. Nie może być na nich przenoszone ryzyko niekompetentnego funkcjonowania organów władzy państwowej – tu w pierwszej kolejności władzy ustawodawczej.

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, którego dysponentem jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, to państwowy fundusz celowy, powołany dla realizacji zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 51 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest wprawdzie organem władzy (administracji) państwowej, ale jest państwową jednostką organizacyjną, nad zgodnością z przepisami działań władz

której sprawuje nadzór minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, i której w zakresie - między innymi - ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia społecznego oraz wypłacania tych świadczeń, przysługują środki prawne właściwe organom administracji państwowej (art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. b z związku z art. 66 ust. 4 ustawy systemowej). W imieniu państwa wykonuje, na podstawie ustaw, zadania mające zagwarantować obywatelom prawo do zabezpieczenia społecznego (art. 67 Konstytucji). Tym samym błędy wywołane wadliwym prawem nie mogą stanowić dla organów rentowych skutecznego usprawiedliwienia dla pozbawienia ubezpieczonych należnych im świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Wobec powyższego zasadnym jest przyjęcie, że stanowisko organu rentowego jest nieprawidłowe a wniosek o wyrównanie wnioskodawczyni E. K. wstrzymanych świadczeń winien być uwzględniony.

W świetle powyższych wniosków i wywodów oraz stosując zaprezentowaną wykładnię powołanych przepisów, należało uznać zasadność odwołania wnioskodawczyni E. K. i tym samym zasadnym była zmiana zaskarżonej decyzji poprzez zobowiązanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do wypłaty emerytury za okres od dnia 01.10.2011r. do dnia wznowienia wypłaty tj. 21.11.2012r. Podobnie uwzględnione winno być żądanie zasądzenia odsetek. Jak wynika z treści art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2009/205/1585 ze zm.) jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach do wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego, przy czym nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. W świetle wyżej naprowadzonych wywodów co do błędu organu rentowego zasadnym było uznanie, że wstrzymanie wypłaty miesięcznych kwot emerytury na rzecz wnioskodawczyni było następstwem wadliwej decyzji ZUS czyli okoliczności, za które organ ten ponosi odpowiedzialność.

Zmieniając zaskarżoną decyzję Sąd orzekł stosownie do powyższych wywodów i wniosków w trybie art. 477¹⁴ § 2 kpc.